

BEYTÜLMAKDİS MESELESİNDE “İSRAİL” PERSPEKTİFİ KARŞISINDA FİLİSTİNLİLERİN PERSPEKTİFİNİN DESTEKLENMESİ KONUSUNDA SOSYAL MEDYANIN ROLÜ

Zaheer ALBAIK*

ÖZ: Bu çalışmada, İşgalci İsrail ordusunun Filistinlileri Şeyh Cerrah Mahallesi’nden zorunlu olarak tehcir etme girişimi ve Yahudi yerleşimcilerin Mescid-i Aksa’ya baskın düzenlemek için yaptıkları yürüyüşler sonucunda “Kudüs Kılıcı” Savaşı’nın patlak verdiği dönemde, yani Ramazan ayında 10 ile 21 Mayıs 2021 tarihleri arasında, sosyal medyanın Kudüs meselesinde İsrail perspektifi karşısında Filistin perspektifini desteklemedeki rolünün ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmada temel olarak nitel içerik analizi yöntemi kullanılmakla birlikte, sosyal medya platformlarında çalışmanın konusuyla ilgili olarak nelerin paylaşıldığına dair bazı rakamlara yer verilmiştir. Çalışmanın örneklemini Facebook, Twitter, YouTube, Instagram ve TikTok platformları ile sınırlandırılmıştır. Araştırma dönemi boyunca Beytülmakdis meseleleri ile ilgili yapılan paylaşımlar analiz edilerek, sosyal medya platformlarının Beytülmakdis meselesinde içerik ve ilgi açısından oynadığı rol ortaya çıkarılmıştır. Çalışmada, Filistin’in, Kudüs Kılıcı Savaşı sırasında Şeyh Cerrah Mahallesi ve Mescid-i Aksa’ya yönelik baskınları konularını tüm sosyal medya platformlarında küresel bir trend hâline getirerek dijital medyada önemli bir zafer elde ettiği sonucuna varılmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Sosyal Medya, Beytülmakdis, Kudüs, Yurttaş Gazeteci, İşgal.

The Role of Social Media in the Issue of Bayt al-Maqdis and Propping the Palestinian Approach in confronting the “Israeli” Narrative

ABSTRACT: The study aimed to identify the role played by social media platforms in the issue of Bayt al-Maqdis in strengthening the Palestinian narrative versus the Israeli narrative. The paper focuses particularly on the period when “Battle of Sayf al-Quds” broke out between 10-21 May 2021, during the month of Ramadan. This was a result of the Israeli occupation force’s attempt to displace Palestinians from Sheikh Jarrah neighborhood, and the marching of Jewish settlers to storm Al-Aqsa Mosque. The study mainly used the qualitative content analysis method, with exposure to statistics that was published in social media platforms about the issue. The sample of the study was about what had been published on the platforms of

* Doktora öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim, Ankara/ Türkiye, z-press@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0101-4872.

Facebook, Twitter, YouTube, Instagram and Tik Tok regarding Jerusalem on the identified period. Publications on the issues of Bayt al-Maqdis were tracked and analyzed throughout the specified period. Which helped in revealing the role that social media sites played in the issue in terms of content and interest. The study concluded that Palestine has achieved in digital media during the Battle of Sayf al-Quds an important victory on social media platforms, by raising the events of Sheikh Jarrah neighborhood and incursions into al-Aqsa Mosque to the world and becoming the global trend.

KEYWORDS: Social Media, Bayt al-Maqdis, Jerusalem, Citizen Journalist, Occupation.

GİRİŞ

Beytülmağdis; Makdislilerin tutuklanması ve şehit edilmesi, Mescid-i Aksa'ya yönelik baskınlar düzenlenmesi, evlerin ve tesislerin yıkılması, ibadet edenlere ve murabıtlara yönelik saldırılar yapılması ve gerginliğin tırmandırılması gibi İsrail'in askeri operasyonlarına sürekli olarak tanık olmaktadır. Bu da işgal ordusu ile Filistinliler arasında çatışmalara yol açmaktadır.

İsrail'in Beytülmağdis'e yönelik saldırgan tutumu özellikle Müslümanların mübarek saydıkları Ramazan ayında artmaktadır. Örneğin, 2021 yılında Ramazan ayının son on gününde Kudüs bir tarafta Filistinliler ile diğer tarafta işgalci İsrail'in polis güçleri ve bazen de aşırılık yanlısı Yahudi örgütlerinin unsurları arasında çıkan büyük çatışmalara tanık olmuştur. Filistinlilerin "Kudüs Kılıcı Savaşı" olarak adlandırdıkları bu çatışmalar, Batı Şeria ve 1948'de işgal edilmiş bölgeler başta olmak üzere tarihi Filistin'in tamamına yayılmıştır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'ne göre söz konusu savaşta 67'si çocuk ve 41'i kadın olmak üzere 261 Filistinli şehit olup 2.200'den fazla Filistinli yaralanırken, İsrail'de 13 kişi öldürülmüş ve 710 kişi de yaralanmıştır.

Söz konusu ayaklanma üç temel gelişmenin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Birincisi Kudüs'ün doğusundaki "Şeyh Cerrah" Mahallesi'ndeki Filistinlileri evlerinden zorla tahliye etme girişimi; ikincisi işgal polisinin Kudüs'teki önemli Filistin ulusal anıtlarından biri olan "Ras el-Amud" Mahallesi Amfitiyatrosu'nu kapatma girişimi, üçüncüsü ise aşırılık yanlısı Yahudi grupların Kudüs'ün Filistin mahallelerinde kışkırtıcı yürüyüşler düzenlemelerine izin verilmesi ve işgal polisinin Mescid-i Aksa'ya baskın düzenlemesi olmuştur (Al Jazeera Araştırma Merkezi, 2021). Tüm bunlar Filistinliler tarafından Kudüs'ü Yahudileştirme süreci olarak görülmüştür. Dolayısıyla Hamas Hareketi, işgal rejimine söz konusu uygulamalardan vazgeçmemesi hâlinde Gazze Şeridi'nde sürece füzeler ile müdahil olmasıyla tehdit ederek yanıt vermiştir. İsrail Kudüs'e yönelik uygulamalarından geri adım atmayı reddedince Gazze Şeridi dördüncü bir savaşa girmiştir. Ancak bu sefer savaş, Beytülmağdis'i koruma başlığı altında meydana gelmiş ve farklı şekiller alsa da tek bir Filistin direnişi bağlamına girmiştir.

Bu çalışmada, İşgalci İsrail ordusunun Filistinlileri Şeyh Cerrah Mahallesi'nden zorlunu tehcir etme girişimi ve Yahudi yerleşimcilerin Mescid-i

Aksa'ya baskın düzenlemek için yaptıkları yürüyüşler sonucunda “Kudüs Kılıcı” Savaşı'nın patlak verdiği dönemde, yani Ramazan ayında 10 ile 21 Mayıs 2021 tarihleri arasında, sosyal medyanın Beytülmağdis meselesinde İsrail perspektifi karşısında Filistin perspektifi desteklemedeki rolünün ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Çalışmada temel olarak nitel içerik analizi yöntemi kullanılmakla birlikte, sosyal medya platformlarında çalışmanın konusuyla ilgili olarak nelerin paylaşıldığına dair bazı rakamlara yer verilmiştir. Çalışmanın örneklemini Facebook, Twitter, YouTube, Instagram ve TikTok platformları ile sınırlandırılmıştır. Araştırma dönemi boyunca Beytülmağdis meseleleri ile ilgili yapılan paylaşımlar analiz edilerek, sosyal medya platformlarının Kudüs ve Beytülmağdis meselesinde içerik ve ilgi açısından oynadığı rol ortaya çıkarılmıştır.

Tanımlar ve Ayrımlar

Yurttaş/ Vatandaş Gazeteci: Bazı olayları belgeleyerek paylaşan ve hatta bazen olayları profesyonel haber ajanslarından önce aktaran sıradan vatandaştır.

Sosyal Medya: İleti özgürlüğüne sahip bir gönderici ve cevap verme özgürlüğüne sahip bir alıcı olmak üzere iki taraf arasında bir sosyal ağ aracılığıyla iletilen, kişisel nitelik taşıyan medya içeriğidir.

BELGELEME VE FİLİSTİN PERSPEKTİFİNİ GÜÇLENDİRME

Filistinlilerin Şeyh Cerrah Mahallesi'nden tehcir edilmesi meselesi ve Yahudi yerleşimcilerin “Kudüs'ün birleştirilmesi” adını verdikleri günde Mescid-i Aksa'ya baskın düzenlemek için yaptıkları yürüyüşler sonucunda meydana gelen Kudüs Kılıcı Savaşı, bu iki olayın seyrini etkileyen bir grup değişkeni ortaya çıkarmıştır. Yurttaş/vatandaş gazetecinin, Facebook, Twitter, YouTube, Instagram ve TikTok platformları başta olmak üzere sosyal medya aracılığıyla, İsrail işgal güçlerinin Makdislilere ve Mescid-i Aksa'ya yönelik saldırıları, çocukların öldürülmesi ve Gazze'deki konut kulelerinin, evlerin, sivil tesislerin ve medya kuruluşlarının bulunduğu binaların bombalanması gibi olaylara dair sahada anında haber takibi yapma ve canlı görüntüler aktarma faaliyetlerinin ivme kazandığı açıkça görülmüştür.

Bu değişken özellikle son on yılda Filistin topraklarındaki durumun gelişmeleri ile simgesel etkileşim bağlamında yeni olmasa da, sosyal medyada belgeleme faaliyetinin dinamizmi, mekanizmaları, amaçları ve gazeteci kişiler (yurttaş gazeteci) ile ilişkisi aralarında daha önce görülmemiş varoluşsal bir bağ veya ilişki yaratmıştır. Çeşitli mihrakların Filistin insanının varlığını yok etmeye, tarihin ve coğrafyanın hafızasından silmeye çalışırken, sahada olay takibi ve anında canlı görüntü aktarımı bu varlığın açık bir kanıtı, tarihî köklerinin ve medeniyet mirasının bir göstergesi hâline gelmiştir. Dolayısıyla söz konusu ilişki, yurttaş gazetecinin, aktardığı ve belgelediği olayların meydana geldiği yer ve zamanda kimliksel varlığını teyit etmek için gerçekleştirdiği sosyal medyada

belgeleme faaliyeti aracılığıyla Filistin insanının varlığının kanıtlanabildiğini göstermektedir.

Burada ortaya çıkan sorular şunlardır: Sahada belgelemeye dayalı sosyal medya modelinin Filistin'in mevcut durumunda nasıl bir medya denklemini oluşturmaktadır? "Filistinli" yurttaş gazeteci ile sahada belgelemeye dayalı sosyal medya faaliyeti arasındaki daha önce görülmemiş bu kimliksel denklemi veya ilişkiyi düzenleyen çerçeveler nelerdir?

Kudüs Kılıcı Savaşı'na yol açan olayların gelişmelerini aktarmada yurttaş gazetecinin rolü ve gayreti öne çıkmıştır. Kudüs'teki ve hatta diğer şehirlerdeki (Lud, Remle, Akka, Hayfa ve Gazze) Filistin toplumu, sahada an be an haber takibi yapmanın, İsrail işgal güçlerinin saldırılarını belgelemenin, Filistinlilere yönelik hak ihlallerini gözler önüne sermenin ve dijital platformlarda paylaşmanın, işgale karşı mevcut her türlü imkân ve yöntemle mücadele etmenin; direniş kadar önemli olduğunun farkına varmıştır. Hatta sahada belgelemeye dayalı sosyal medya faaliyeti, Filistin'in kimliksel varlığını kanıtlamak ve teyit etmek için farklı bir denklemi ifade eden varoluşsal bir belirleyici ve koşul hâline gelmiştir. Peki nasıl ve hangi anlamda?

Gençlik grupları başta olmak üzere Filistin toplumunun, kendi yöntem ve araçlarıyla olayları belgeleme ve haberleştirme sürecinin önemini farkında olduğu bilinmektedir. Zira işgal rejiminin saldırılarını ve suçlarını doğrudan takip etme ve anında belgeleme işini Filistinlilerden daha iyi yapabilen hiçbir medya kuruluşu yoktur. Aynı zamanda, Batı medyası İsrail perspektifini ve propagandasını kabul etmiş ve yaymıştır. Arap bölgesindeki bazı medya organları da aynı haber yaklaşımını benimsemiştir. Bu taraflılığın amaçlarını ve biçimlerini gösteren çok sayıda rapor yayınlanmıştır. Üstelik işgalci İsrail, suçlarını ve ihlallerini dünyaya duyuran Gazze Şeridi'ndeki medya kuruluşlarının bulunduğu binaları havaya uçurmaktan ve "yok etmekten" çekinmemiştir. Bu nedenlerle, Filistinli (vatandaş gazeteci) durumunu haberleştirmek ve olayları sahada belgelemek için iletişim sürecinde kendine güvenmiştir.

Buradaki olayları belgeleme süreci, yurttaş gazetecinin cep telefonu veya kamerasıyla çektiği fotoğraf ve videoları arşivlemek ve saklamaktan ziyade, olayların gelişmelerini ve etkileşimlerini doğrudan sahada takip ederek dış dünyaya anında haber olarak vermek anlamına gelmektedir. Buradan hareketle, Filistinli muhabiri ayrı kılan ve varlığını şekillendiren şey belgelemedir. Hatta bu varlık, sahada olup bitenleri belgeleme süreci olmadan gerçekleşemez. Dolayısıyla, "belgeleme ve varlık" arasında korelasyon ilişkisi olarak özetlenen bir benzerlik, özdeşlik veya denklik süreci ortaya çıkmaktadır. Bu süreç, denklemdeki ana aktör olan yurttaş gazeteciyi aşarak, Filistinli zatin varoluşsal gerçeğini ifade etmektedir. "Gerçeklik aynasına bakmak" ve objektif gerçekleri kamuoyuyla paylaşmak suretiyle gerçekleşen belgeleme sürecinin bileşenleri (olayların anında canlı yayını, fotoğraflar, videolar, etiketler...), Filistinlinin İsrail işgali altında yaşadığı durum ve koşullara dair objektif gerçeklere dayanmaktadır. Nitekim

“çevrimiçi kültürünün” yaygınlaşmasıyla birlikte nesnel dünya hakkında bilgi edinmek, bireyi ve toplumu ifade etme sürecinde önemli bir araç hâline gelen görüntüye büyük ölçüde bağlı olmuştur. Sonuç olarak sosyal medyada belgeleme faaliyeti, Filistinli zatin varlığını ifade eden objektif ve gerçek bir bilgi için temel oluşturmaktadır (Er-Raci, 2021).

Sosyal medyada belgeleme faaliyetinin dinamizmi, diğer değişkenler ve faktörlerle birlikte, Filistin’in tüm şehirlerinde, valiliklerinde, bölgelerinde, köylerinde ve hatta Yeşil Hat içinde bile, Filistinlilerin İsrail işgaline karşı öfkesini uyandırmaya katkıda bulunmuştur. Bu sosyal medya faaliyeti, Filistin mücadelesinde tüm güçler ve gruplar arasındaki birliğin yeniden sağlanmasında ve Filistin meselesinin özünün yeniden canlandırılmasında da önemli bir rol oynamıştır. Birleşik Arap Emirlikleri, Bahreyn, Sudan ve Fas ile “Abraham Anlaşmaları” imzalayarak ilişkilerini normalleştiren İsrail, Filistin meselesinin sekerat aşamasına girdiğini ve geçmişin bir parçası hâline geldiğini düşünmüştür. Bununla birlikte, bir gayrimenkul anlaşmazlığına veya yaşam koşullarının iyileştirilmesine indirgenemeyen Filistin meselesi, işgal altında ezilen, zorla yerinden edilmeye, ırk ayrımcılığına ve kutsal yerlerinin Yahudileştirilmesine maruz kalan bir halkın meselesidir.

Söz konusu Beytülmakdis ayaklanmasında ve Gazze savaşında yaşanan olaylara yönelik sosyal medyada belgeleme faaliyetinin ister Arap bölgesinde ister Arap bölgesi dışında yol açtığı etkileşimin boyutu da dikkat çekiciydi. Bu etkileşimin biçimlerini ve alanlarını burada tek tek saymak mümkün değildir. Bununla birlikte, Mescid-i Aksa, Şeyh Cerrah Mahallesi ve Gazze’nin, #Kudüs_Ayaklanıyor, #Mescidi_Aksa, #Şeyh_Cerrah_Mahallesini_Kurtarın, #Filistin_Ayaklanıyor ve #Gazze_Saldırı_Altında gibi etiketler aracılığıyla sosyal medya platformlarında birer sembol hâline geldiğine ve Arap dünyasının gündeminde ön plana çıktığına işaret etmek yeterlidir. Bu bağlamda sosyal medya kullanıcıları da profil resimlerini Mescid-i Aksa’nın resimleriyle değiştirmişlerdir. Bunun yanı sıra, arka planında Mescid-i Aksa resminin yer aldığı Ramazan Bayramı tebrik kartları, Gazze’deki direniş hareketlerinin fırlattığı roketlerin videoları ve İsrail ürünleri ile işgali destekleyen uluslararası şirketleri boykot kampanyaları yoğun paylaşım ve ilgi görmüştür.

Kudüs Kılıcı Savaşı’na yönelik sosyal medyada belgeleme faaliyetinin yol açtığı etkileşim aynı zamanda Arap bölgesinin dışında da olmuştur. Farklı biçimler alan bu etkileşim, başta sivil, kültür ve sanat ortamları olmak üzere kendine birçok alanda yer bulmuştur. Ünlü sanatçılar ve futbolcular gibi birçok kişi; videolar, fotoğraflar, paylaşımlar, yorumlar ve etiketler (Filistinlilerin Hayatı Değerlidir) yayınlarak Filistin meselesiyle dayanışmalarını ifade etmiştir. Avrupa ve ABD’deki bazı politikacılar ve yasa koyucular, yurttaş gazetecilerin Filistin durumunu haber yapmak için gösterdikleri sosyal medyada belgeleme çabalarının ardından, işgalci İsrail’i ve onun askeri gücünü kınayan görüşlerini dile getirmişlerdir.

Sahada anında belgeleme faaliyeti, olayı interaktif hâliyle öne çıkararak işgalci İsrail'in politikalarını ve Filistinlilere yönelik insan hakları ihlallerini açığa çıkarmayı hedeflemektedir. Yurttaş gazeteci, işgal rejiminin ve yerleşimcilerin saldırılarını ve suçlarını belgeleme sürecinin İsrail'in Filistinli muhabire ve genel olarak Filistin topraklarındaki duruma dair oluşturduğu perspektif ile olan çatışmanın bir parçası olduğunun ve bu sembolik çatışmanın siyasi ve askeri çatışma kadar şiddetli olduğunun farkındadır. Bu nedenle sahada anında belgeleme faaliyeti, İsrail'in perspektifinin doğru olmadığını açığa çıkarmayı ve propagandasını geçersiz kılmayı amaçlamaktadır. Zira perspektifler üzerindeki bu sembolik çatışmanın etkileri medyaya ve uluslararası platformlara kadar uzanmaktadır. Bireylerin ve grupların tutumları da bu çatışmanın gelişme durumuna göre şekillenmektedir.

"KUDÜS KILICI" SAVAŞINDA SOSYAL MEDYANIN ROLÜ

İletişimin sürekli gelişmesiyle birlikte yeni milenyumun başından itibaren çatışmalarda "e-diplomasi", "Twitter-Facebook devrimleri" ve "TikTok ayaklanması" gibi yeni kavramlar ortaya çıkmış ve siyasi ortamlarda geniş bir şekilde ele alınmaya başlamıştır. Son on yılda ve küresel bir düzeyde çatışmalarda yeni rotalar şekillenmeye başlamıştır. İletişim gelişimi, tüm siyasi, diplomatik ve hatta askeri alanlardaki kültürel ve ideolojik yansımalarına günümüzde tanık olduğumuz uygar gelişmeyi beraberinde getirmiştir. Çevrimiçi iletişimin gerçek potansiyelinin insanlar ve hükümetler tarafından zamanla net bir şekilde anlaşılmasının ardından sosyal medya her uluslararası çatışmada kaçınılmaz rotalardan biri hâline gelmiştir.

Bu rotanın en yeni deneyiminin, Kudüs Kılıcı Savaşı'nda Filistinli sivillerin sosyal medyada sergiledikleri ve uluslararası toplum tarafından her zaman benimsenen İsrail perspektifinin gerilemesine yol açan tablo olduğunu söylemek mümkündür.

Savaşın sonucu ne olursa olsun Şeyh Cerrah olaylarının sonrası öncesi gibi olmayacaktır. Filistin halkı, işgal rejiminin, 1967 yılında Beytülmakdis'in işgalini tamamlamasının yıl dönümünde şehirde düzenlemeyi planladığı kutlamaları bozarak şehre sembolik de olsa egemenliğini dayatmıştır. Bu da devlet kimliği ve tarihi Filistin'deki siyonist proje açısından işgal varlığını geriye götürmüş ve aynı zamanda gizli ve açık normalleştirme çabalarını boşa çıkarmıştır (Er-Raci, 2021).

Sosyal medya şirketlerinin yönetimlerine baskı yapmaya yönelik siyasi çabalara rağmen, gözetim, kısıtlama ve engelleme düzeyi aktivistlerin Filistin meselesine sağladığı katkı karşısında düşük kalmıştır. Söz konusu olayların uluslararası toplum tarafından bir insan hakları meselesi olarak ele alınması ve bu meselenin dünyanın her yerindeki sivil toplum örgütleri tarafından desteklenmesinin ardından savaş suçlarının kanıtlarını yok etmekle suçlanan sosyal medya şirketleri, Filistin içeriğini yönetme veya kontrol altına alma konusunda aciz kalmıştır. Bunun yanı sıra, ABD Kongresi'nde ilk kez İsrail'e karşı

sesler yükselmiş, İsrail bir “Apartheid (ırkçı) devleti” olarak nitelendirilmiş ve “terör eylemleri” yapmakla suçlanmıştır.

Kudüs Kılıcı Savaşı sırasında “#القدس تنتفض” (Kudüs Ayaklanıyor) etiketi Suudi Arabistan (21 bin tweet), Mısır, Ürdün, Fas, Kuveyt ve Lübnan’da trend olmuştur. Türkiye’de ise #Mescidi_Aksa etiketi Twitter’da 144 bin paylaşımla en üst sırada yer almıştır.

"TikTok" uygulaması, başta Şeyh Cerrah Mahallesi’nde olmak üzere işgalci İsrail ile Filistinliler arasındaki çatışmalarda önemli bir rol oynamıştır. İşgal altındaki Beytülmağdis’teki Filistinli ailelerin karşı karşıya oldukları zorla tahliye tehdidinde dair #SaveSheikhJarrah etiketi ile TikTok’ta paylaşılan protesto videoları Arap ve Arap olmayan hesaplar tarafından milyonlarca izlenmiştir. Bu sayede TikTok, Filistin meselesi gibi büyük bir mesele ile dayanışma içeriğinin üst sıralarda yer aldığı ilk uygulama olmuştur.

Clubhouse uygulaması da ister Filistinli ister Arap olsun medya kuruluşlarını, gazetecileri ve aktivistleri çekmiştir. Onlar da Filistin meselesi ve onun yerel ve bölgesel boyutlarındaki gelişmeler ile ilgili odalar açarak, televizyon kanallarında ve diğer sosyal medya platformlarında pek ilgi görmeyen önemli ve güncel Filistin konuları ve meselelerini saatler süren sohbetlerde tartışmışlardır. Bu tartışmalardan bazıları da geniş dayanışma kampanyaları ile sonuçlanmıştır.

İSRAİL ORDUSUNUN ÇEŞİTLİ SOSYAL MEDYA PLATFORMLARINI KULLANMASI

İsrailliler sosyal medyanın, kamu diplomasisini desteklemek için önemli olduğunu görmektedirler. İsrail ordusu, medyanın gündemini belirlemek ve savaşın algılarını kontrol altına almak için İsrail’in çevrimiçi topluluklarının desteğini almanın yanı sıra sosyal medya araçlarını da içeren bir proaktif bilgi stratejisi geliştirmiştir. Sonuç olarak İsrailliler, amaçlarına ulaşmalarını sağlayan stratejik seçenekleri korumak için bilgiyi etkili bir şekilde kullanmışlardır (El Zein & Abusalem, 2015).

İsrail ordusu, 2008-2009’daki Gazze savaşı sırasında silahlarının hassas olduğunu göstermek ve savaş alanındaki teknolojik hâkimiyetini sergilemek için gözetleme ve hava saldırıları kliplerini kendi YouTube kanalında yayınlamıştır. İsrail hükümetinin siber ağa hâkim olma ve orduyu destekleme politikasının bir parçası olarak, bir İsrail üniversitesi “Kazanmamıza Yardım Edin” adlı grubu kurmuştur. Bu grup, gönüllü öğrenciler toplamış, onları bilgisayarlarla donatmış ve İsrail’in savaş perspektifini siber ağda tüm dünyaya yaymakla görevlendirmiştir (W. Ward, 2009).

Keza 2014 savaşında İsrail ordusu sosyal medyada Filistinlilerin kullandığı yer altı tünelleri dâhil olmak üzere Gazze’deki hedef noktalarına dair videolar paylaşmıştır (Mason, 2014). Birçok uluslararası rapora göre, siyonist varlık bu savaş sırasında küresel eğilimlerle uyumlu bir içerik sunmamış ve içerikleriyle olan etkileşim önceki savaşlara kıyasla daha düşük seviyededir.

Birçok gözlemci, İsrail ordusunun “Surların Muhafızı” adını verdiği son savaşta Arapça ve İngilizce sosyal medya hesaplarındaki farklılıklara dikkat çekmiştir. İsrail ordusunun İbranice Instagram hesabında paylaştığı hikâyeler saldırgan ve askeri eğilimde olup genellikle Gazze’deki bombalanan binaların görüntülerini içermektedir. Öte yandan İngilizce hesabındaki içerikler genellikle daha savunmacıdır ve İsrail’i grafikler ve illüstrasyonlar kullanarak şiddetin kurbanı olarak göstermektedir.

İsrail ordusu, İngilizce Instagram hesabında paylaştığı bir gönderide, bir olaylar zincirini basitleştirmek için animasyonlar ve konuşma balonları içeren bir dizi grafik oluşturarak yaygın bir bilgi paylaşımı yöntemini kullanmıştır. Bu grafiklerde, gerçeklere aykırı bir şekilde Hamas’ın İsrail ve Gazze’de savaş sırasında hayatını kaybeden tüm sivillerin ölümünden sorumlu tek taraf olduğu ileri sürülmüştür. İsrail hükümeti, resmi Twitter hesabında yaptığı bir paylaşımda, “Nehirden denize, Filistin özgür olacak” gibi sloganların atıldığı bir yürüyüşe katılan Filistinli model Bella Hadid’i “Yahudileri denize atma” çağrısı yapmakla haksız yere suçlamıştır.

Bu bağlamda, Kudüs’teki siyasi analist ve bağımsız araştırmacı Arie Kovler şunları söylemiştir: “İsrail makamları genellikle yanıltıcı bilgileri ve sahte haberleri propagandalarının önemli bir parçası olarak kullanmaktadır”. Yabancı basına göre İsrail tarafından uygulanan yanıltıcı propaganda örnekleri şunlardır:

- İsrail Başbakanı’nın bir sözcüsü, Filistinlilerin Gazze’nin sivil bir bölgesine roket attıklarını ileri sürdüğü bir video paylaşmıştır. Ancak New York Times’a göre video aslında 2018 yılında başka bir yerde çekilmiştir (Fischer & Gold, 2021).
- Yaygın olarak dolaşan başka paylaşımlarda İsrail güçlerinin Gazze’yi işgal ettiği yanlış bir şekilde iddia edilmiştir. Bunlardan bazıları, İsrail’in oraya askeri güçler gönderdiğine ilişkin İsrail ordusu tarafından Twitter’da ve medyaya yapılan resmi açıklamaların etkisiyle yapılmıştır. İsrail daha sonra haberlerin yanlış olduğunu söylemiş, ancak İsrail basınında çıkan bazı haberlerde bunun kasıtlı bir aldatma taktiği olduğu belirtilmiştir (Frenkel, 2021).
- Birkaç İsraili medya kuruluşu, üstü örtülü cenazeyi taşıyan bir ailenin polis sirenini duyunca cenazeyi yere attığını gösteren bir video klibi yayınlamıştır. Haber kuruluşları, videoyu Filistinli ailelerin sahte cenaze törenleri düzenlediğinin ve savaşta ölü sayısını olduğundan daha fazla gösterdiğinin kanıtı olarak yayınlamıştır. İsrail Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Dan Poraz tarafından paylaşılan sahte videoda, “cenaze” taşıyan bir grup genç uyarı sirenlerinin sesini aniden duyunca -o “cenaze” dâhil- gençler kaçıp dağılmaktadır. Aslında bu video 2020 yılında Ürdün’de bir grup gencin cenaze töreni düzenliyormuş gibi yaparak “Kovid-19” kısıtlamalarından kaçmaya çalışırken çekilmiştir.
- Gazze’deki durum ile ilgili yanlış bilgi yaymanın belki de en bilinen vakası, İsrail Başbakanı’nın Arap medyası sözcüsü Ofir Gendelman’ın Twitter’da Hamas’ın İsrail’e roketler attığını iddia ettiği bir video paylaşmasıdır. Aslında 2018 yılına ait olan bu video, Suriye’nin Dera ilinde roketlerin atıldığını göstermektedir.

Söz konusu paylaşım Twitter tarafından “manipüle edilmiş medya” olarak etiketlenmiş ve daha sonra Gendelman tarafından silinmiştir.

Filistinlilerin makyaj kullanarak sanki İsrail saldırılarından kaynaklanmış gibi sahte yaralanmalar yarattığını gösteren bir video da vardır. Aslında 2018 yılına ait bu video, Filistinli makyaj sanatçıları ile ilgili bir haberde yayınlanmıştır.

FİLİSTİN İÇERİĞİNE YÖNELİK KISITLAMALAR VE DENETİM

Gazze’ye ve Kudüslülere yönelik şiddet eylemlerine, sosyal medyada sık sık içeriğin kısıtlanması veya kaldırılması vakaları eşlik etmiştir. Middle East Eye internet sitesi 7 Mayıs’ta Şeyh Cerrah Mahallesi’yle ilgili sosyal medya içeriğinin kaldırılması ve hesaplarının askıya alınmasıyla ilgili endişelerini dile getirmiştir.

Şeyh Cerrah Mahallesi’ndeki evlerinden zorla tahliye edilme tehdidi altındaki gazeteci Muna El-Kurd’un Instagram hesabı meydana gelen günlük ihlalleri belgelediği için bir süreliğine askıya alınmıştır. Herhangi bir yorum yapmadan sadece işgal polisinin şiddetini kayda alıp sosyal medya hesaplarında yayınlayan kardeşi Muhammed El-Kurd’un paylaştığı içerikler de “nefret söylemi” bahanesiyle kaldırılmıştır.

Şeyh Cerrah sakinleri, Instagram hikâyelerinin açıklanamayan nedenlerle daha az paylaşım ve görüntüleme elde ettiğinden şikayet etmiştir. Bunun yanı sıra, Instagram’ın ana şirketi Facebook’ta 130 binden fazla üye sayısına ulaşan “Save Sheikh Jarrah” grubu “topluluk standartlarını ihlal ettiği” gerekçesiyle geçici olarak kapatılmıştır (Frenkel, 2021).

Filistinliler ve destekçileri sosyal medyada şiddet ile ilgili görseller ve yazılar paylaştıkları için, bazılarının içerikleri aniden ortadan kaybolmuş veya sosyal medya platformlarının kullanım şartlarını ihlal etmediği hâlde “kullanım şartlarını ihlal eden içerik” olarak etiketlenmiştir. Bazılarının hesapları da askıya alınmıştır. Örneğin Twitter, Kudüs’teki şiddet ile ilgili fotoğraf ve videolar yayınlayan Filistinli-Amerikalı yazar Meryem El-Bergusi’nin hesabını kısıtlamıştır. Twitter bir süre sonra El-Bergusi’nin kısıtlanan hesabını aktif etmiş ve kısıtlama için özür dileyerek yanlışlıkla yapıldığını söylemiştir (Uddin, 2021).

Al Jazeera’nın *The Stream* programında konu üzerine gerçekleştirilen bir panel tartışmasında insan hakları savunma grubu Access Now’dan Merve Fatafta sosyal medyaya yönelik sıkı denetimin yeni bir sorun olmadığını ve son zamanlarda daha da kötü bir duruma geldiğini ifade etmiştir. Fatafta bunları da söylemiştir: “Aktivistler, gazeteciler ve sosyal medya kullanıcıları yıllardır bu tür denetimi eleştirmektedir. Ben de uzun zamandır bu konu hakkında bir şeyler yazmaktayım, ancak bu kadar büyük bir şey görmemişim. Bu çok kaba, inanılmaz, denetimin ötesine geçen bir şeydir. Bu dijital baskıdır. Filistinlilerin veya bu savaş suçlarını belgeleyenlerin perspektiflerini sürekli bastırmaktadırlar.” (Ezbun, 2015).

Kısıtlamalar Şeyh Cerrah aktivizminin ötesine de geçmiştir. İsrail polisi 2021 yılında Ramazan’ın son günlerinde ibadet edenlere acımasızca baskı yapmak için Mescid-i Aksa’ya baskın düzenledikten sonra, Instagram’da “#الأقصى” (Aksa)

etiketi kullanıcılara gelen bildirimde göre “Instagram’ın topluluk kurallarına uymayabilecek bazı içerikler” olduğuna dair bildirimler yapıldığı için geçici olarak gizlenmiştir. Instagram’ın sahibi olan Facebook (yeni adıyla Meta), içeriklerin kaldırılmasını “belirli bir konuyla ilgili olmayan yaygın bir küresel teknik soruna” bağlamıştır.

Facebook, Twitter, Instagram ve TikTok’ta Filistin içeriğine uygulanan sansür hakkında Twitter’da bir dizi mesaj paylaşan Access Now grubu, “sosyal medya platformlarının Filistinlilerin protesto etiketlerini bastırıldığına, canlı yayınları engellediğine, gönderiler ile hesapları kaldırdığına dair yüzlerce bildirim” aldığını ve Şeyh Cerrah Mahallesi olaylarının başlamasından itibaren sadece Instagram’da Filistin içeriklerine yönelik 12 bin sansür vakasının tespit edildiğini söylemiştir.

Sosyal medya konusunda uzman şirket “IPOKE”, yayınladığı bir raporda, sosyal medya platformlarını yöneten şirketler tarafından yaklaşık 1.537 dijital ihlalin gerçekleştirildiğini açıklamıştır. Bu ihlaller arasında Filistinli hesapların kapatılması, kısıtlanması ve paylaşım yapmasının sürekli olarak engellenmesi yer almıştır. Raporda ayrıca, işgalci İsrail’in sosyal medyasında yapılan paylaşımlar nedeniyle 390’dan fazla tutuklama veya sorguya çekme vakasının görüldüğü ve bu bağlamda 3 yıla kadar hapis ve yüz binlerce şeker para cezalarının verildiği kaydedilmiştir (Hammad, 2022).

FİLİSTİNLİLERİN SOSYAL MEDYAYI KENDİ ÇIKARLARI DOĞRULTUSUNDA KULLANMALARI

2015 yılında Filistin direnişi, Hamas Hareketi Siyasi Büro Başkanı İsmail Heniyye’nin ifade ettiği gibi “dünyanın bizi başkalarından değil bizden dinlemesini” hedefleyen aksiyon kapsamında resmi bir internet sitesi kurmuş ve sosyal medyada çok sayıda hesap açmıştır. Hamas’ın resmi internet sitesi, hareketin resmi bir vesikası, tarihinin bir arşivi ve mirası olarak nitelendirilmiştir (A. Ward, 2021). Ancak daha sonra hareketin internet ağındaki faaliyetleri “terör örgütü” olduğu gerekçesiyle kısıtlanmıştır.

Katar’daki Doha Lisansüstü Araştırmalar Enstitüsü’nde yardımcı doçent olarak görev yapan Dâna El-Kurd, konuyla ilgili şunları söylemiştir: “Hamas’ın sosyal medya çabaları çatışma sırasında herkese ulaşmamaktadır. Hamas’ın sosyal medyayı etkili kullandığını düşünmemekteyim, çünkü (paylaşımları) bana gelmemektedir.” (Rida, 2021).

Hamas’ın sosyal medyadaki gücü ne olursa olsun teknoloji devleri tarafından çevrimiçi kısıtlamalara tabi tutulmaya devam ettiğini düşünen İsrail, aktivistlerin ve özellikle de Kudüslülerin sosyal medyadaki potansiyelini doğru bir şekilde değerlendirmemiştir.

Zayıf tarafı daha güçlü bir taraf hâline getirmiş ve küresel olarak öne çıkarmış olan faktörler aşağıda sıralanmıştır:

- Aktivistlerin çeşitli internet sitelerini kullanmaları, zorla yerinden etme uygulamalarına karşı Filistinliler ile dayanışmak üzerinden gerçekleşen bir ortak

çıkara sahip sanal bir camia üretmiştir. Bu süreçte, aktivistlerin bireysel kimliği ikinci plana atılmış ve herkes Makdislilerin sosyal kimliğine dâhil olmuştur. #ŞeyhCerrahMahallesiniKurtarın etiketinin sosyal medyada 10'dan fazla dilde geniş çapta paylaşılması, dünyanın dikkatini mahallede olup bitenlere çeken küresel bir ağın oluşmasını sağlamış ve mahallede yaşananların bir tahliyeden ibaret değil, aksine işgal güçlerinin Nekbe'den bu yana 74 yıldır uyguladığı bir etnik temizlik olduğunu ortaya koymuştur.

- Makdisli gençlerin İsrailileri korkutmak için Gazze'deki direniş grupları adına sloganlar atması dikkat çekiciydi. "Ey Gazze, hadi Allah aşkına (harekete geç)" sloganı, yol açtığı tutuklamalara rağmen Kudüs kentinde en çok atılan slogan hâline gelmiştir. Bu slogan, İsrail polisinin Kudüs'teki Kadim Şehrin kapılarından biri olan Bab El-Amud'u Makdislilere kapatmasını protesto için Ramazan ayının başında atılmaya başlanmıştır. Daha sonra Filistinlilerin Şeyh Cerrah Mahallesi'nden zorla çıkarılmasına yönelik kararları protesto için yapılan gösterilerde söz konusu slogan tekrar ortaya çıkmıştır.
- Filistinli aktivistler ve sosyal medyadaki destekçilerinin tek bir amacı vardı, o da Şeyh Cerrah Mahallesi'ndeki Yahudi yerleşim sürecini durdurmaktır. Dolayısıyla #ŞeyhCerrahMahallesiniKurtarın etiketi ön plana çıkmış, diğer ilgili etiketler ise ikinci planda kalmıştır. Bunlar da çok daha düşük sıralarda yer almış olsa da etkili olmuştur. #ŞeyhCerrahMahallesiniKurtarın etiketini diğerlerinden ayırt eden şey, belli bir olay için tanımlayıcı bir ifade olarak kullanılmasıydı.
- Saha haberleri ve olayların canlı olarak aktarımı ayaklanmaya doğru giden yolda ilk tetikleyici olmuştur. Nitekim bir tarafta Şeyh Cerrah Mahallesi'nde düzenlenen bir iftar yemeğinin görüntüleri ve diğer tarafta Yahudi yerleşimcilerin Kudüslülere biber gazı sıkıp sandalye fırlattıkları görüntüleri, Kudüslülere daha fazla çatışmaya teşvik eden ilk husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Belgelenip sosyal medyada paylaşılan bu çatışmalar insanların nabzını yükseltmiştir. İster Mescid-i Aksa'ya yönelik saldırılar, ister Mescid-i Aksa'da namaz kılınması gibi zafer sahneleri, isterse Kudüslülerin ateşkes ilan edildiği gün Mescid-i Aksa'ya gittiklerinde İsrail askerlerine meydan okuduklarını gösteren video olsun, güncel olayların canlı yayını bin kelimedenden daha etkiliydi.
- Beytülmağdis mahallelerindeki aktivistler sokağa çıkma yasağına rağmen birbirleriyle bağlantı kurmuşlardır. Aynı zamanda, sosyal medya platformlarının yönetimlerinin aldığı önlemlere rağmen engelleyemediği akıcı ve kendiliğinden bir süreçte Gazze ve Filistin'in geri kalan bölgeleri ile de bağlantı kurmuşlardır. Bu akışı sahadaki olaylar yönlendirmekteydi. Batı Şeria'nın güneyindeki düşman ordusunun askeri yerlerine ve kulelerine yönelik saldırı, bir askeri kulenin yakılması, bir grup işgalci askere hızlı giden bir arabadan ateş açılması, El Halil kentine bağlı Halhul beldesi yakınlarında askeri bir araca ateş açılması ve diğer bölgelerde meydana gelen güvenlik olayları gibi eylem biçimleri konusunda dikkate değer bir spontan bağlantıya sahada tanık olunmuştur. Kudüs ayaklanmasını öne çıkarmış olan şey, halk, askeri ve hatta barışçıl birçok eylem türünü barındırmasıdır (Haydar, 2021).

Mesajın küresel ölçekte yayılmasında aşağıdaki etkenler önemli rol oynamıştır:

- #ŞeyhCerrahMahallesiniKurtarın etiketi 13 dilde paylaşılmıştır. Bu dillerde, haber bültenlerinde basın makaleleri ve uluslararası içerikler de yayınlanmıştır.
- Filistin meselesi, dünya çapında geniş bir kullanıma sahip bir dizi platformda sağlam bir şekilde yerini bulmuştur. Bu platformlar arasında kısa filmler yayınlayan Vice platformu vardır. Vice muhabiri sahaya çıkıp Kudüslüler ve İsraililer arasındaki çatışmaları canlı olarak aktarmaya başlamış ve sahadayken onlarla röportaj yapmıştır. Vice'ın ayaklanmayla ilgili kısa filmleri İngilizce olarak yayınlanmış ve dünya çapında 6 milyondan fazla kez izlenmiştir.
- Hiç kimse doğrudan veya tarafsız uluslararası gazeteciler tarafından aktarılan olayları inkar edemez veya saptıramaz. Tüm girişimlerine rağmen "İsrail", kendisine yöneltilen suçlamaları uydurma veya yanıltma yoluyla yalanlayamamıştır.
- "Şeyh Cerrah Mahallesini Kurtarın" adlı Facebook sayfasının içeriğinin geliştirilmesi ve sürekli güncellenmesi, bu meseleye daha fazla ışık tutmaya ve dünyanın her yerinden daha fazla destekçi çekmeye yardımcı olmuştur. Bunu teknik ve objektif nedenlere dayandırmak mümkündür. Teknik nedenler, videoyu en yaygın medya içeriği hâline getiren algoritmalar ile ilgilidir.

Olayın tarafsızca aktarılması ve sosyal medya platformlarında spontane ve dürüst bir şekilde paylaşılması, işgalcilerin saldırıya uğrayan taraf olduğunu iddia eden İsrail'in perspektifini yalanlamıştır. Paylaşılan resimler ve videolar, Şeyh Cerrah Mahallesi'nde neler olup bittiğinin gerçekliğini ve gerçek saldırganın kim olduğunu göstermiştir. İsrail'in hedefler konusunda net bir stratejisi olmasa da sistematik yok etme politikası uluslararası gözlemciler için açıktı (Ingram, 2021).

FİLİSTİN'İN SOSYAL MEDYA SAVAŞINDA KAZANDIĞI ZAFERİN NEDENLERİ

Şeyh Cerrah olaylarının sonrası öncesi gibi değildir. Filistin halkı, işgal rejiminin, 1967 yılında Kudüs'ü işgalini tamamlamasının yıl dönümünde şehirde düzenlemeyi planladığı kutlamaları bozarak şehre sembolik de olsa egemenliğini dayatmıştır. Bu da işgal varlığını; devlet kimliği ve tarihi Filistin'deki siyonist proje açısından geriye götürmüştü ve aynı zamanda gizli ve açık normalleştirme çabalarını boşa çıkarmıştır. Bunun sonucunda İsrail ile ilişkilerini normalleştiren rejimler halklarının önünde aciz duruma düşmüştür.

Söylem birliği, sahada birlik, amaç birliği ve hatta iletişim teknolojisinin paradigma kaymasıyla takviye edilen silah birliği, zaferin nesnel nedenleri arasındaydı. Bununla birlikte, bu niteliksel değişime yol açan bir dizi içsel neden ve dışsal değişken vardır:

Beytülmakdis nesilleri: Burada yirmili yaşlarının başında, modern saç kesimlerine sahip, her türlü ayrımcılık, yıldırma ve baskıya maruz kalan, haklarını çok iyi bilen, cesur ve teknoloji ile donanmış, lider Muhammed Ed-Dayf'ı ulusal kararlılık ve gururun simgesi olarak gören, Araplara ve Müslümanlara yardım

çağrısında bulunmuş ancak direniş gruplarından başka güvenecekleri bir güç olmadığını anlamış gençler söz konusudur. Bunlar sadece Muhammed Ed-Dayf veya Ebu Ubeyde için “Ey Ebu Ubeyde, Tel Aviv’i vur” gibi sloganlar atmakla yetinmeyip, Hamas’a veya başka herhangi bir harekete mensup olmadıkları hâlde Kudüs’te arabalarıyla dolaşırken Hamas’ın marşlarını dinlemeye başlamıştır. Bu enerji dolu gençler, her türlü ideolojik anlaşmazlıktan bağımsız olarak fitraten sembole ve lidere ilgi duymuştur. Nitekim bu gençlik her zaman intifadaların atan kalbi olmuştur. Makdislileri Yahudi topluluklarına entegre etme, beyinlerini yıkama ve yüz milyonlarca dolarlık sistematik kampanyalarda Arap kimliklerini yok etme girişimleri yıllarca sürmüştür. Ancak beklenenin aksine bu gençler direnişe daha çok ilgi göstermeye başlamış ve İsraililerle mücadelede daha cüretkar olmuştur.

Güç ve düşmana acı verme yeteneği: Ekim 1973 savaşından bu yana siyonist varlık ilk kez bir saldırı savaşına maruz kalmıştır. O tarihten bu yana Filistin direnişi hep savunma savaşlarında zaferler kazanmış, ancak bu sefer tehdidini yerine getirmiştir. Tehdidin yerine getirilmesi sonradan gelen zafer ve başarıları bir şekilde tetiklemiştir. Direniş gruplarının Yahudi yerleşim faaliyetlerini ve Makdislilere yönelik saldırıları durdurmak için füze saldırıları yaptığını belirtmiş olması göz önüne alındığında, medya gücü ile desteklenen bu saha gücü düşman ordusunun medyasının kafa karışıklığı içinde olduğunu açıkça göstermiştir. Öte yandan düşman, özellikle uluslararası medya ofislerinin bulunduğu El-Cela Kulesi’ni hava saldırısıyla yıktıktan sonra, gerçek askeri başarılar elde etmeden operasyonlarını genişletmiştir. Bu da uluslararası toplumun ve özellikle ABD’nin Filistin direniş grupları ile siyonist varlık arasındaki çatışmaya yönelik tutumunda önemli bir dönüm noktası olmuştur.

Yeni ABD yönetimi: ABD Kongresi’nde ilk kez İsrail’e karşı sesler yükselmiştir. İsrail kongre üyesi Alexandria Ocasio-Cortez tarafından bir “apartheid devleti” olarak nitelendirilmiş ve yine kongre üyesi Ilhan Omar tarafından “terör eylemleri” yapmakla suçlanmıştır. İkisi de Demokratların muhalefeti karşılaşmamıştır. Birçok Cumhuriyetçi dâhil Kongre üyeleri arasında Netanyahu’ya verilen destek, onun iktidarda kalmasına yardım etmekle suçlanmak istemeyen ABD Başkanı Biden’ın beklediğinden daha fazla azalmıştır (El-Minşavi, 2021).

Beytülmakdis’in mahremiyeti: Kudüs ne Filistin’in içinde ne de Arap ve İslam dünyasında bir ihtilaf konusu olmuştur. Nitekim kutsallık kazanmış her şey yorumlanamayacak kadar güce sahiptir. Bunun yanı sıra, ayaklanma olayları Müslümanlar için ruhsal ve manevi anlamda büyük öneme sahip günler olan Ramazan’ın son on gününde Beytülmakdis’te ve özellikle Mescid-i Aksa’da yoğunlaşmıştır.

Arap Körfezi’nin durumu: Birleşik Arap Emirlikleri’nin İsrail ile ilişkilerini normalleştirme süreci, ilişkilerde ve açıklamalarda kırmızı çizgiler olmaksızın acele ile öne çıkmıştır. Resmi düzeydeki bu acele, ister işgal altındaki Filistin’de, ister

genel olarak Arap ülkelerinde olsun, halk düzeyinde ters tepki yaratmıştır. Suudi Arabistan'ın, direnişi baltalamada ve İsrail ile ilişkileri normalleştirmeye doğru ilerlemedeki rolü ortaya çıktıktan sonra Makdislilerin gösterilerde attıkları sloganların geçmişte olduğu gibi Araplara yönelik olmadığı da dikkat çekmiştir.

Mısır'ın rolü: Mısır, çok kritik bir dönemde siyonist varlık ile Filistin arasındaki çatışmada yeniden kilit bir rol oynamaya başlamıştır. Mısır medyasının Kudüs Kılıcı Savaşı ile ilgili haberlerinde sadece resmi açıklamalara ve Mısır devletinin savaşı durdurma çabalarına yer verilirken, Mısırlı sosyal medya hesaplarında büyük ilgi gösterilmiştir.

SONUÇ

Hükûmetler ve büyük şirketler geleneksel medya üzerindeki kontrolünü sıkılaştırırken, iletişim gelişimi gerçeklerini ortaya koymak ve onları medya çerçevelemesi ve karartmasından küresel etkileşime çıkarmak için birçok fırsat yaratmıştır. Bazılarının "TikTok ayaklanması" olarak adlandırdığı son sosyal medya savaşından sonra Filistin meselesi yerel olmaktan çıkıp küresel hâle gelmiş, Kudüs'ün İslamî ve Filistinli kimliği güçlenmiş ve hatta Kudüs küresel bir sanal kimliğe sahip olmuştur. Dünyadaki çatışma bir sosyal, politik ve ekonomik kimlik ve ideoloji çatışması iken, dünyada son zamanlarda yaşanan çatışmalar psikolojik savaşların ve kültürel, politik ve ideolojik propagandaların sanal platformlara taşındığını göstermiştir. Çatışmadaki tüm tarafların sürekli gelişen ve dönüşen bu ortamlara ayak uyduracak akıllı stratejiler ile birlikte sürece dâhil olması bir zorunluluk hâline gelmiştir. Direniş ve muhalefet hareketleri de hikâyeyi kendi taraflarından anlatmak, deneyimlerini genelleştirmek ve inançlarını dünyaya aktarmak için bu ortamlardan yararlanmalıdır.

Sahada belgelemeye dayalı sosyal medya denklemi, Filistin durumunu belgelemeye dayalı iletişim eylemi sürecinin Kudüs Kılıcı Savaşı bağlamındaki kilit rolünün önemini göstermiştir. Bu iletişim eylemi, olayların anında aktarılmasına ve işgalin suçları, Filistinlilerin haklarına yönelik ihlalleri ve mukaddes mekânlarına yönelik saldırıları hakkındaki bilgi ve gerçeklerin paylaşılmasına olanak sağlayarak, işgale karşı Filistin halkının öfkesini uyandırmaya katkıda bulunmuştur. Aynı zamanda Filistin meselesi ile geniş bir uluslararası dayanışma dalgasını tetiklemiştir. Bu dayanışma dalgası, bazı Batı ülkelerinin sokaklarında ve kültür, sanat, spor ve siyaset ortamlarında da yaşanmıştır.

Bununla birlikte bu denklemde en önemli şey, Filistin varlığı ile anında belgelemeye dayalı sosyal medya arasındaki organik ilişki ve yapısal bağlantıdır. Filistinlinin varlığı için bir olmazsa olmaz hâline gelen bu medya eylemi, bu zatin, her türlü sembolik, siyasi, adli ve askeri araçla varlığını inkâr etmeye, kimliğini, tarihini ve kültürel mirasını yok etmeye çalışan bir işgalin altındaki durumunu ve yaşamını gözler önüne sermektedir. İşte tam burada bir iletişim eylemi olarak anında belgelemeye dayalı sosyal medyanın, olayı haber yapmak, bilgiyi belgelemek, lehine bir kamuoyu oluşturmak ve olayların gidişatını etkilemek

suretiyle bu varlığı kanıtlama, tarihî köklerini savunma ve kültürel mirasını korumadaki rolü ortaya çıkmaktadır.

Filistin, Kudüs Kılıcı Savaşı sırasında Şeyh Cerrah Mahallesi'ni çeşitli sosyal medya platformlarında küresel bir trend hâline getirerek dijital medyada ve tüm sosyal medya platformlarında önemli bir zafer elde etmiştir. Sosyal medyada aktif olan Filistinliler başta olmak üzere Arap içerik üreticileri (influencer), “#ŞeyhCerrahMahallesiKurtarıcı” başlıklı Arapça etiket altında iç olayları fotoğraf ve videolar aracılığıyla paylaşarak, Şeyh Cerrah Mahallesi meselesini dünya kamuoyunun gündemine taşımışlardır.

“Kudüs Kılıcı” Savaşı dijital ortamlarda belirgin ölçüde öne çıkmıştır. Bu süreçte, İsrail medyasının yalanlarını ortaya çıkarmada ve Filistin halkının mağduriyeti ile haklı davasını göstermede en önemli rol, dünyadaki tüm aktivistlerin, Filistinli ve Arap resmi tarafların ve medya kuruluşlarının yanı sıra özellikle Filistinli aktivistlere aittir.

Özellikle “Kudüs Kılıcı” Savaşı sırasında sosyal medya platformlarının sahipleri tarafından Filistin içeriğine getirilen dijital kısıtlamalara ve işgal ile destekçilerinin gerçekleri tahrif etme çabalarına rağmen, Filistinliler ve davalarıyla dayanışma içinde olanlar söz konusu kısıtlamaları atlatmayı ve açık dijital dünyada seslerini tüm dünyaya duyurmayı başarmışlardır.

1948'de işgal edilmiş topraklardaki Filistinlilerin ayaklanmasının aktarıldığı sosyal medya platformları, İsrail'in görünmeye çalıştığından daha zayıf olduğunu ve onun artık Filistinli direniş eyleminin etki edebileceği zayıf ve hassas bir yanı olduğunu göstermiştir.

KAYNAKÇA

- Al Jazeera Araştırma Merkezi (2021, 17 Mayıs). *Filistin Ayaklanması ve Gazze Savaşı: Bir Derleme*, Doha. <https://studies.aljazeera.net/ar/article/4999>.
- El Zein, Hatem & Abusalem, Ali (2015). Social Media and War on Gaza: A Battle on Virtual Space to Galvanise Support and Falsify Israel Story, *Athens Journal of Mass Media and Communications*, 1(2), 119-129.
- El-Minşavi, Muhammed (2021, 20 Mayıs) Biden'ın İsrail'in Gazze Savaşına İlişkin Tutumunun Gelişimi Üzerine Bir Okuma, *Al Jazeera*, Washington. <https://bit.ly/3gywH52>
- Er-Raci, Muhammed (2021, 16 Mayıs). *Belgelemeye Dayalı Sosyal Medya Denkleminde Filistin Varlığı*, Al Jazeera Araştırma Merkezi, Doha. <https://studies.aljazeera.net/ar/article/4998>
- Ezbun, Kifah (2015, 23 Mart). Hamas Resmi İnternet Sitesini Başlattı ve Sosyal Medyada Çok Sayıda Hesap Açtı, *Şarkul Avsat Gazetesi*. <https://aawsat.com/node/318826>
- Fischer, Sara & Gold, Ashley (2021, 18 May). Israeli-Palestinian Fight Spills Over into Social Media. *Axios*. <https://www.axios.com/2021/05/18/israeli-palestinian-fight-social-media>
- Frenkel, Sheera (2021, 14 Mayıs). Lies on Social Media Inflammate Israeli-Palestinian Conflict. *New York Times*. <https://www.nytimes.com/2021/05/14/technology/israel-palestine-misinformation-lies-social-media.html>
- Hammad, Hamza (2022, 9 Mayıs). *Kudüs İçin Bir Dijital Medya Söylemine Doğru*, Annahj Addimocrati. <https://annahjaddimocrati.org/ar/9219>
- Haydar, Ali, (2021, 18 Mayıs). İsrail'in Caydırıcılığı Etkisini Yitiriyor: Asgari Zafer Arayışında, *Al-Akhbar Gazetesi*, 2021. <https://al-akhbar.com/Palestine/306160>
- Ingram, Mathew (2021). *Social networks accused of censoring Palestinian content*. [online] The Media Today, Columbia Journalism Review. Available at: https://www.cjr.org/the_media_today/social-networks-accused-of-censoring-palestinian-content.php.
- Mason, Paul (2014, 10 Ağustos). Truth and Propaganda: The Other Two Foes in Gaza's War. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/aug/10/truth-propaganda-foes-gaza-war-independent-journalism>
- Rida, Mey (2021, 18 Mayıs). Direnişle Birlik ve Ulusal Yönetim'den Ayrılma: Batı Şeria Çatışmada Damgasını Vuruyor, *Al-Akhbar Gazetesi*.
- Uddin, Rayhan (2021, 21 Mayıs). Israel-Palestine: How Social Media Was Used and Abused. *Middle East Eye*. <https://www.middleeasteye.net/news/israel-palestine-social-media-used-abused-disinformation-manipulation-censorship>
- Ward, Alex (2021, 20 Mayıs). *The TikTok intifada*, *Vox*. <https://www.vox.com/22436208/palestinians-gaza-israel-tiktok-social-media>
- Ward, Will (2009, 21 Ocak). Social Media in the Gaza Conflict. *Arab Media & Society*. <https://www.arabmediasociety.com/social-media-and-the-gaza-conflict>